Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΓΓΕΙΟΥ ΑΞΙΑΣ

Μετ' ἰδιαιτέρας εὐχαριστήσεως δράττομαι τῆς εὐκαιρίας, ἐπὶ τῇ δεκατηρίδι τοῦ «Ἡμερολογίου τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος» ἵνα ἐξηγήσω ἐν περιλήψει τοὺς λόγους οἵτινες ὑπαγορεύουν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀντικατάστασιν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρων φόρων, τελῶν, δασμῶν καὶ ἄλλων πολλαπλῶν κρατικῶν καὶ διοικητικῶν μέτρων διὰ φόρου ἐνιαίου ἐπὶ τῆς ***ἐγγείου ἀξίας.***

Ἀπὸ τὸ 1925 τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος» μοῦ ἐπέτρεψε νὰ ἐκθέσω τὰς ποικίλας ἀπόψεις, αἵτινες ἐπιβάλλουν τὴν μεταρρύθμισιν ταύτην.

Ἡμεῖς πρὸ παντὸς ἔχομεν ἱστορικοὺς λόγους διὰ νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν νεωτάτην ταύτην μορφὴν τῆς ἐξυγιάνσεως τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν, ἣν πρῶτος ὅλων ἐσκέπτετο ὁ σοφώτερος τῶν σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, ὁ Σόλων, καὶ ἣν οὗτος μὲν ὠνόμασεν «Σεισάχθειαν», οἱ δὲ μεταγενέστεροι «Πάτριον Πολιτείαν»[1]. Ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀπόδοσιν, ἣν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ἡ ἀκίνητος περιουσία ἑνὸς ἑκάστου, διερρυθμίζοντο κατὰ τρεῖς ἀπόψεις αἱ σχέσεις μεταξὺ Πολίτου καὶ Πολιτείας: Αἱ ὑποχρεώσεις πρὸς πληρωμὴν τῶν φόρων, αἱ στρατιωτικαὶ ὑποχρεώσεις καὶ τὰ

---

[1] Ἴδε Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλ. 1925 σελ. 151 κ.ἑ.

δικαιώματα συμμετοχῆς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας. Μόνον οἱ ἔχοντες ἀκίνητον περιουσίαν ἐθεωροῦντο ἐπαρκῶς συνδεδεμένοι μὲ τὴν τύχην τῆς χώρας, ὥστε νὰ ἔχουν πᾶν δικαίωμα καὶ πᾶν συμφέρον πρὸς διοίκησιν, συντήρησιν καὶ ὑπεράσπισιν αὐτῆς.

Τοὺς δὲ μὴ ἔχοντας ἀκίνητον περιουσίαν—μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πλούσιοι ἐφοπλισταὶ καὶ ἔμποροι θὰ ἠδύναντο νὰ εἶναι — ἀπέκλεισεν ὁ Σόλων — ὡς καὶ τοὺς ἡμερομισθίους ἐργάτας — ἀπὸ τὰς φορολογικὰς καὶ στρατιωτικὰς ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν ῥύθμισιν τῆς τύχης τοῦ κράτους, καλῶς ἐννοῶν ὅτι οὗτοι φυσικῷ τῷ λόγῳ θὰ ἐπέβαλλον πάντα οἱονδήποτε φόρον μέσῳ τοῦ καταναλωτοῦ καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ γαιοκτήμονος, ὡς συμβαίνει τοῦτο καὶ σήμερον πρὸς καταστροφὴν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας σχεδὸν ὅλων τῶν κρατῶν.

Ὅπως ἡ Σολώνειος Σεισάχθεια ἀπετέλει τὰ θεμέλια, ἐφ' ὧν ἀνῳκοδομήθη ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ ἔτι νῦν φωτίζων τὸν κόσμον Ἑλληνικὸς Πολιτισμός, οὕτως ἡ ἀναγέννησίς της ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ «Ἀλληλεγγύου» καὶ τῶν Βυζαντινῶν Θεμάτων ἐπρομήθευσε τὰς βάσεις διὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ἀπὸ τῆς Σικελίας μέχρι τῆς Ἀρμενίας [1].

Ἡ παράδοσις αὕτη τῆς πλέον ἀμέσου φορολογίας διὰ περιορισμοῦ εἰς μόνην φορολογίαν τῶν ἀκινήτων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας των καὶ τοῦ συνδυασμοῦ στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεως καὶ ἀκινήτου περιουσίας, διετηρήθη ὑπὸ τοῦ θεσμοῦ τῶν «Στρατιωτικῶν Συνόρων» ἅτινα ἀπὸ τὸ 1463 μέχρι τοῦ 1881 ἀνελάμβανον τὴν διαδοχὴν τῶν Βυζαντινῶν εἰς τὴν κατὰ τῶν Τούρκων ἄμυναν καὶ προστασίαν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ.

Ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη τῶν Συνοριτῶν ἦτο ἐνδομύχως ἑλληνική, ἀποδεικνύει ἡ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ιθ΄ αἰῶνος ἐπιτυχὴς ἀντίδρασίς των κατὰ τῆς συγχωνεύσεως εἴτε μετὰ τῶν Γερμανῶν εἴτε μετὰ τῶν Κροατῶν, καὶ ἡ μεγάλη

[1] Ἴδε Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλ. 1925 σελ. 154 κ.ἑ.

ἀναλογία τῶν ὀρθοδόξων, οἵτινες καὶ εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ὑπάρξεως τῶν Συνόρων ὑπερέβαινον κατὰ τὸν ἀριθμὸν τὸ σύνολον τῶν λοιπῶν θρησκευμάτων. Τρανὴ ἀπόδειξις τούτου καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπογεγραμμένου εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Βιέννης ἀνευρεθέντα μυστικὰ ἔγγραφα τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Β΄[1], ὅστις παρέδοσε τῷ 1797 εἰς τοὺς Τούρκους τὸν ἐθνομάρτυρα Ῥήγαν Φεραῖον ἀπὸ φόβον μὴν «ἐπαναστατήσωσιν οἱ Ἕλληνες τῆς Αὐστρίας» καὶ ἠσπάσθη οὕτω τὴν ἀντίληψιν τῶν Φιλελλήνων, οἵτινες ἐθεώρουν Ἕλληνας ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους κατοίκους τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, ἥτις τότε ὠνομάζετο γενικῶς «Ἑλληνικὴ Χερσόνησος».

Καὶ σήμερον εἰσέτι ἡ ὑγιὴς διαίσθησις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὸν ὁδηγεῖ εἰς δύο κύρια σημεῖα: ἀφ' ἑνὸς εἰς οὐδὲν ἄλλο ἔθνος παρὰ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ὁ θεσμὸς τῶν «Εὐεργετῶν» ἔχει λάβει τοιαύτας ἐκτάσεις, ὥστε καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ πλουτησάντων νομίζουν ἑαυτοὺς ὑποχρεωμένους νὰ ἀφήσουν εἰς τὸ Ἔθνος μέρος τοῦ ὑπερόγκου πλούτου των, καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ὁ ἴδιος ἀναμένει καὶ ἀπαιτεῖ τοιαύτην συμμετοχὴν εἰς τὸν ὑπέρογκον πλοῦτον, ὅστις ὀφείλεται εἰς συρροὴν διαφόρων περιστάσεων· ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς ἕκαστον Ἀγροτικὸν Συνέδριον βλέπομεν τοὺς ἰδίους ἀγρότας νὰ ζητοῦν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ «στρεμματικοῦ φόρου».

Πρόκειται περὶ διαισθήσεως ἀφθάρτου λογικῆς ὅπως μᾶς τὴν παρουσιάζει καὶ ἡ μικρὰ κατὰ τὰς διαστάσεις καὶ μεγάλη κατὰ τὴν σπουδαιότητά της διδασκάλισσα τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ἡ Μέλισσα[2], ἥτις διαμφισβητεῖ ἰδιοκτησίαν μόνον ἐπὶ τῶν ὅσων συνέλεξε καὶ ἔκτισε, ἐνῷ οὐδεμίαν προσωπικὴν ἀπαίτησιν προβάλλει εἰς τὴν ἐκτὸς τῆς κυψέλης κοινὴν φύσιν.

Ἐκτὸς τῶν ἱστορικῶν καὶ διαισθητικῶν τούτων λόγων καὶ σοβαρώτατοι οἰκονομικοὶ λόγοι ἀποδεικνύουν ὅτι ἐξυ-

[1] Ἴδε Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλ. 1927 σελ. 37 καὶ 38.
[2] Ἴδε Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλ. 1928 σελ. 405.

γίανσις τῶν οἰκονομικῶν μας, τῆς Γεωργίας, τῆς Βιομηχανίας καὶ τοῦ Ἐμπορίου μας, ἡ Ἐγκατάστασις τῶν Προσφύγων, ἡ κρατικὴ Αὐτάρκεια, ἡ γενικὴ Πρόοδος καὶ ἡ εὐημερία τῆς Πολιτείας καὶ τῶν ἀτόμων δὲν δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσι παρὰ ἐὰν ἀποφασισθῇ ἡ συστηματικὴ μεταβολὴ τοῦ σημερινοῦ φορολογικοῦ συστήματος, διότι ἡ φορολογία ἀντιπροσωπεύει τὴν σπουδαιοτέραν ἐπέμβασιν τῆς Κρατικῆς Οἰκονομίας εἰς τὴν Ἀτομικὴν Οἰκονομίαν.

Ὅσον καὶ ἂν φαίνεται τοῦτο ἐπαναστατικὸν καὶ ριζοσπαστικόν, ἐν τούτοις δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ μεταρρυθμίσεων πολὺ ὀλιγώτερον αἰσθητῶν ἄλλων τοιούτων, ἃς ἀγογγύστως παρεδέχθησαν οἱ «ἐνδιαφερόμενοι» κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὡς π.χ. τὸν διαμελισμὸν τῆς Μεγάλης Ἰδιοκτησίας, ὃν μᾶς ἐπέβαλεν ἡ ἐθνικὴ καταστροφὴ τῆς Μικρασιατικῆς Ἑλλάδος [1].

Σύμπαντες οἱ οἰκονομολόγοι θεωροῦν ὡς τὰ κυριώτερα τεκμήρια καλοῦ φορολογικοῦ συστήματος τὰ ἑξῆς:

1) Ἂν βραβεύῃ ἢ τιμωρῇ τὴν παραγωγικὴν ἐπιμέλειαν.

2) Ἂν ἐνθαρρύνῃ ἢ ὄχι τὴν τοποθέτησιν κεφαλαίων.

3) Ἂν ἐνθαρρύνῃ ἢ κωλύῃ τὴν Πρόοδον καὶ τὴν Εὐημερίαν.

4) Ἂν ἐπιβαρύνεται τῷ ὄντι καὶ μόνον ὁ καταβάλλων τὸν φόρον.

5) Ἂν ὁ καθορισμὸς τοῦ φόρου εἶναι σαφὴς καὶ ἡ εἴσπραξις εὐθηνὴ ἢ ὄχι.

6) Ἂν συμφωνῇ μὲ τὰς ἐμφύτους ἠθικὰς ἀντιλήψεις τοῦ φορολογουμένου περὶ δικαιοσύνης ἢ ὄχι [2].

Ἡ ἐξέτασις ἑκάστου τῶν ἰσχυόντων σήμερον — ὄχι μόνον ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ σχεδὸν ἁπανταχοῦ — φόρων θὰ μᾶς ἔδειχνε ὅτι οὔτε εἷς ἐκ τῶν 70 ἢ περισσοτέρων φόρων καὶ τῶν λοιπῶν χαρακτῆρα φόρων ἐχόντων κρατικῶν μέτρων τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας ἱκανοποιοῦν ἔστω καὶ ἓν ἢ ἄλλο ἐκ τῶν ἄνω τεκμηρίων.

---

[1] Ἴδε Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλ. 1930 σελ. 327 κ.ἑ.

[2] Ἴδε Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλ. 1927 σελ. 488 κ.ἑ.

1) Φόροι ὡς ἐκεῖνος ἐπὶ τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου, ἡ δεκάτη, οἱ φόροι ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ καπνοῦ, τῆς ἐλαίας, τῆς σταφίδος, τῶν σύκων, τῶν αἰγοπροβάτων, ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος κ.λ., ὑπολογίζονται ἐπὶ τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὄχι μόνον κατὰ μέσον ὅρον, ἀλλὰ ἑκάστοτε εἰς ὡρισμένην ἀκαθάριστον πρόσοδον ἀντιστοιχεῖ ἀνάλογος καθαρὰ πρόσοδος. Ἰδοὺ τὸ πρῶτον σφάλμα!

Εἰς τὰς πραγματικῶς ἐνεργοὺς ἐπιχειρήσεις ὑπάρχουν ὀλίγαι ὅπου ἡ κατὰ μέσον ὅρον ὑποτιθεμένη καθαρὰ πρόσοδος ὑπερβαίνει τὸν ζητηθέντα φόρον, ἀλλὰ καὶ πολλαὶ ὅπου ὁ φόρος καταναλίσκει μέγα μέρος τῆς καθαρᾶς προσόδου, καὶ ὅταν ἀκόμη ἐκπίπτωμεν ἐκ τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου μόνον τὰ ἀπαραίτητα ἔξοδα καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν φυσιολογικῶν ἀναγκῶν δικαιολογημένους καὶ ὑπαγορευμένους ἐλαχίστους μισθούς.

Ἐὰν ὅμως διακρίνωμεν εἰς τὰ ἀπαραίτητα ἔξοδα ἐκεῖνο τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τοὺς φόρους, βλέπομεν ὅτι ἐκτὸς τῶν πραγματικῶς ἐνεργῶν ἐπιχειρήσεων θὰ ὑπῆρχον πολλαὶ ἄλλαι, ὅπου ἡ ἀκαθάριστος πρόσοδος θὰ ἠδύνατο νὰ καλύπτῃ τὰ λοιπὰ ἀπαραίτητα ἔξοδα, ἀλλὰ ὄχι καὶ τοὺς φόρους[1]. Ἐφ' ὅσον δὲν ἐξευρίσκεται τρόπος νὰ ἀπαλλαχθοῦν αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται ἀπὸ ἐκείνους τοὺς φόρους, οἱ ὁποῖοι ὑπερβαίνουν τὴν ἀφορολόγητον καθαρὰν πρόσοδον, αὗται πρέπει νὰ μείνουν ἀνεπαρκῶς ἢ οὐδόλως ἐκμεταλλευόμεναι καὶ αὐξάνει τοιουτοτρόπως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀέργων καὶ τῶν ἀνεπαρκῶς ἀσχολουμένων ἀνθρώπων. — Τοιαύτην ἀπαλλαγὴν ἐπιτυγχάνομεν μόνον, ἐὰν λαμβάνωμεν ὡς βάσιν τῆς φορολογίας τὴν ἀφορολόγητον καθαρὰν πρόσοδον καὶ ὄχι τὴν ἀκαθάριστον ὅπως γίνεται σήμερον.

2) Ὅμοιαι σκέψεις πρέπει νὰ μᾶς δείξουν ὅτι ἐκτὸς τῶν ἤδη ὑφισταμένων καὶ ἐπικερδῶς λειτουργουσῶν ἐγκατα-

[1] Οἱ σημερινοὶ φόροι εἶναι ὅπως λέγουν οἱ μαθηματικοί, «ἀντιθέτως ἀνάλογοι» διότι εἰς μικροτέραν καθαρὰν πρόσοδον ἀντιστοιχεῖ μεγαλύτερος φόρος.

στάσεων θὰ ἠδύναντο νὰ ἱδρυθοῦν πολλαὶ ἄλλαι, τῶν ὁποίων ἡ ἀπόδοσις θὰ ἐκάλυπτεν ἐκτὸς τῶν ἀπαραιτήτων ἐλαχίστων μισθῶν τὰ τραπεζιτικὰ ἔξοδα καὶ τοὺς τόκους 3 ἢ 4 %— , οὓς πληρώνουν αἱ τράπεζαι, ἀλλὰ ὄχι εἰσέτι καὶ ὡς λ. χ. τοὺς φόρους καθαρῶν προσόδων, μεταβιβάσεως κεφαλαίων, καθαροῦ εἰσοδήματος ἐκ κινητῶν ἀξιῶν, φοροσήμου κτλ.

Οἱ φόροι οὗτοι ἐπιβαρύνουν δῆθεν τοὺς «πλουσίους», δηλ. τοὺς κεφαλαιούχους καὶ τὰς Τραπέζας, ἀλλὰ πραγματικῶς καταβάλλονται μόνον προσωρινῶς ὑπ' αὐτῶν καὶ προστίθενται εἰς τὰ τραπεζιτικὰ ἔξοδα, ὥστε νὰ φέρουν τοὺς «τόκους», οὓς ζητοῦν αἱ Τράπεζαι εἰς 12 ἢ καὶ 20 % σχηματίζοντες τοιουτοτρόπως τὸ ὑπερβολικὸν περιθώριον (marge) 8 μέχρι 17 % καὶ πλέον μεταξὺ χρεωστικοῦ καὶ πιστωτικοῦ τόκου.

Ἐὰν οἱ φόροι αὐτοὶ ἐξέλειπον ἀπὸ τὰς ἐπιχειρήσεις αἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκμεταλλεύωνται ὑπὸ ὀλιγώτερον εὐνοϊκὰς συνθήκας ἢ εἰς πλέον ἀπόκεντρα ἢ ὀλιγώτερον εὔφορα μέρη, αἱ Τράπεζαι — τοῦ τε Ἐξωτερικοῦ καὶ τοῦ Ἐσωτερικοῦ — θὰ ἠδύναντο νὰ πληρώνουν μεγαλυτέρους πιστωτικοὺς τόκους — π.χ. 6 % — καὶ νὰ ζητοῦν μικροτέρους χρεωστικοὺς τόκους — π.χ. 7 ἢ 8 % — περιοριζομένου οὕτω τοῦ περιθωρίου εἰς 1 ἢ 2 %.

3) Ἐκτὸς τῶν ἄνω φόρων ὑπάρχει καὶ μεγάλη σειρὰ «ἐμμέσων φόρων» ὡς π.χ. οἱ φόροι καταναλώσεως, φωτισμοῦ, θερμάνσεως, οἰνοπνεύματος, σιγαροχάρτου, κτλ., οἵτινες αὐξάνουν τὴν τιμὴν τῶν ἐμπορευμάτων. Ἐδῶ πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τοὺς δασμοὺς εἰσαγωγῆς καὶ τοὺς δημοτικοὺς φόρους εἰσαγωγῆς. Ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι α') προστατεύουν τὴν ἐγχώριον γεωργίαν καὶ βιομηχανίαν καὶ β') ἐξασφαλίζουν σημαντικὸν εἰσόδημα εἰς τὸ Κράτος, α') αὐξάνουν ὄχι μόνον τὴν τιμὴν τῶν ξένων προϊόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐντοπίων, καὶ β') στοιχίζουν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν πολλαπλάσιον τοῦ κρατικοῦ εἰσοδήματος[1].

[1] Ἴδε Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλ. 1929 σελὶς 343.

Εἰς τοὺς φόρους αὐτοὺς οὔτε ἀπόπειρα δύναται νὰ γίνῃ νὰ ἀπαλλαγοῦν οἱ ἄποροι διὰ πιπτούσης κλίμακος, ὅπως γίνεται τοῦτο εἰς τοὺς δῆθεν ἀμέσους φόρους (ἐπιτηδεύματος, κερδῶν, ἀμοιβῶν καὶ ἄλλων). Καταλήγουν οὕτως εἰς μέγα κώλυμα ἐναντίον τῆς διαδόσεως τῆς εὐημερίας εἰς τὰς πτωχοτέρας τάξεις καὶ εἰς μέτρον ἐχθρικὸν κατὰ τῆς γενικῆς προόδου τῆς χώρας, διότι εἶναι εὐνόητον ὅτι ἕκαστος καταναλωτὴς θὰ ἠδύνατο νὰ ἀγοράζῃ μὲ τὸ ἴδιον εἰσόδημα μεγαλύτερα ποσὰ ἑκάστου ἐμπορεύματος ἢ καὶ περισσότερα ἐμπορεύματα, ἐὰν ταῦτα δὲν ἐπεβαρύνοντο ἀπὸ φόρους.

4) Αἱ ἐπιβλαβεῖς αὗται ἐπιρροαὶ τῶν ἀντιθέτου ἀναλογίας πρὸς τὴν καθαρὰν πρόσοδον φόρων πολλαπλασιάζονται διὰ τῆς ἐπιβλητικότητός των [1].

Δηλαδὴ ἀπὸ ἄλλους καταβάλλονται καὶ ἄλλους ἐπιβαρύνουν. Ἕκαστον ἐμπόρευμα ἀπὸ τοῦ σταδίου του ὡς πρώτης ὕλης προϊόντος τῆς γῆς διέρχεται ἀπὸ πολλὰς χεῖρας, ἕως ὅτου γίνῃ ἕτοιμον πρὸς κατανάλωσιν, καὶ ἕκαστος μεσολαβῶν παραγωγός, μεταπωλῶν τὰ προϊόντα του προσθέτει ἀκωλύτως εἰς αὐτὸ τοὺς παντοίους φόρους (ἐπὶ τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου, ἐπὶ τῶν κεφαλαίων καὶ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως, εἰσέτι δὲ καὶ τὸ εἰς αὐτὰ ἀναλογοῦν μέρος τῶν «ἀμέσων» φόρων).

Οὕτω τὰ ὀλίγα ποσοστὰ ἅτινα πληρώνονται ἀπὸ ἕκαστον κατὰ τὴν περίπλοκον παραγωγικὴν ἐξέλιξιν, ἀθροίζονται καὶ ἐπιβαρύνουν πρωτίστως τοὺς καταναλωτὰς καὶ περιορίζουν τὴν ἀγοραίαν δύναμιν τῆς χώρας. Τοιουτοτρόπως δὲν πρέπει νὰ ἀποροῦμεν ὅτι εἰς τὰς σημερινὰς τιμὰς τῶν ἐμπορευμάτων τὸ ἥμισυ ἴσως καὶ τὰ τρία τέταρτα εἶναι φόροι, οὓς πληρώνουν διάφοροι εἴτε ὡς παραγωγοὶ εἴτε ὡς κατεργασταὶ εἴτε ὡς ἔμποροι εἴτε καὶ ὡς καταναλωταὶ ἀκόμη εἰς τὴν παραγωγὴν ἀπὸ τῆς πρώτης ὕλης μέχρι τοῦ τελείου διὰ τὴν κατανάλωσιν ἐμπορεύματος· μὲ ἄλλους λόγους τὰ ἐμπορεύματα πωλοῦνται μὲ τιμὴν διπλα-

[1] Ἴδε Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλ. 1929 σελὶς 354.

σίαν ἢ καὶ τετραπλασίαν τῆς ὑποθετικῆς, ἐκ τῶν καθαρῶν καὶ ἀφορολογήτων ἐξόδων δικαιολογημένης ἀξίας.

Ἀλλὰ ἡ ἐπιβλητικότης τῶν φόρων δὲν περιορίζεται εἰς τοὺς καταναλωτάς· οὗτοι ἀναγκάζονται ἀπὸ κάπου νὰ τὰ πάρουν: Οἱ μισθωτοὶ νὰ ζητοῦν μεγαλύτερον μισθόν, οἱ δὲ ἐργαζόμενοι διὰ ἰδικόν των λογαριασμὸν νὰ ζητοῦν μεγαλυτέρας τιμὰς διὰ τὰ προϊόντα των. Τοιουτοτρόπως ἐπιβάλλονται οἱ φόροι ἔτι περαιτέρω, ἕως ὅτου πέσουν ἐπὶ τοῦ γαιοκτήμονος (εἴτε χωρικοῦ, εἴτε κτηματίου, εἴτε ἰδιοκτήτου οἰκοπέδου κτλ.) ὅστις ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν ἀκαθάριστον πρόσοδον συνάμα μὲ τὰ λοιπὰ ἀπαραίτητα ἔξοδα καὶ αὐτοὺς τοὺς φόρους, κρυμμένους καὶ μὴ ἀντιληπτούς. Οὕτως ἐπιδεινοῦται ἡ κατάστασις διὰ τῆς ἀντιθέτου ἀναλογίας καὶ τῆς ἐπιβλητικότητος. Συνεχίζοντες τὴν αὐτὴν σειρὰν ἰδεῶν διακρίνομεν καὶ τὴν δυνατὴν ἀφορολόγητον καθαρὰν πρόσοδον, ἡ ὁποία ἀπομένει μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν μόνον τῶν ἀπαραιτήτων ἐξόδων, ἀπὸ τὴν φαινομενικὴν καθαρὰν πρόσοδον, ἥτις ἀπομένει μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοιούτων ἐξόδων καὶ τῶν φόρων. Ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀπόδοσις γίνεται μηδὲν ἢ ἀπειλεῖται νὰ γίνῃ ἀρνητικὴ — ὅπου δηλαδὴ ὁ ἐκμεταλλευτὴς θὰ ἐπλήρωνε ἀπὸ τὴν τσέπην του, ὁ ἰδιοκτήτης ἢ ὁ δικαιοῦχος παύει τὴν καλλιέργειαν, καὶ οὕτω γλυτώνει ἀπὸ τοὺς φόρους, ἀλλὰ χάνει αὐτὸς τὴν ἀπόδοσιν καὶ τὸ Ἔθνος τὴν παραγωγήν. Ἐκεῖ σχηματίζεται τὸ ὅριον τῆς παραγωγῆς. Πρέπει ὅμως καὶ ὡς πρὸς τὸ ὅριον τῆς παραγωγῆς νὰ διακρίνωμεν δύο ὅρια: ἤτοι τὸ μὲν ***φυσικὸν*** ὅπερ σχηματίζεται ὅπου ἡ ἀκαθάριστος πρόσοδος καλύπτει μόνον τὰ διὰ μισθοὺς καὶ τόκους ἀπαραίτητα ἔξοδα, καὶ τὸ ***τεχνητόν***, δηλαδὴ δι' ἐσφαλμένων νόμων προκληθέν, ὅριον ὅπου ἡ ἀκαθάριστος πρόσοδος καλύπτει ἐκτὸς τῶν ἀπαραιτήτων ἐξόδων καὶ τοὺς φόρους. Οὕτω συνεπείᾳ τῶν φόρων ἀποκλείονται ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν περισσότεραι ἐκτάσεις ἀγρῶν παρὰ ὅσαι καλλιεργοῦνται σήμερον, ἀσυγκρίτως περισσότερα καταλληλότατα καὶ χρησιμώτατα οἰκόπεδα μένουν ἄκτιστα παρὰ ὅσα εἶναι σήμερον κτισμένα καὶ ἐν γένει περισσότεραι ἐπιχειρή-

σεις καὶ «θέσεις», μένουν ἀνεκμετάλλευτοι παρὰ ὅσας ἐκμεταλλεύονται σήμερον.

Διὰ νὰ ἀναφέρω ὀλίγους μόνον ἀριθμοὺς σημειώνω ὅτι ἡ σημερινὴ Ἀγγλία μὲ τὴν Σκωτίαν καὶ τὴν Βόρειον Ἰρλανδίαν καλλιεργεῖ ἐκ τῶν 2.000.000 στρεμμάτων της (75.000 sq.m.) μόνον 600.000 στρέμματα (23.400. sq.m.) [1], ὅτι εἰς τὴν Βιέννην ἐκ τῶν 20.000 στρεμμάτων οἰκοδομησίμων οἰκοπέδων μόλις 3.500 στρέμματα ἐκτίσθησαν κατὰ τὴν ἀνθηροτάτην περίοδον τῆς πρωτευούσης Μεγάλης Δυνάμεως 50.000.000 κατοίκων.

5) Μετὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα περὶ ἐπιβλητικότητος νομίζω περιττὸν νὰ συζητήσω ἐὰν τοιοῦτον φορολογικὸν σύστημα δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἀπαίτησιν νὰ θεωρῆται σαφὲς καὶ ἁπλοῦν! Πῶς δύναται νὰ ὑπάρχῃ σαφὲς τεκμήριον διὰ φόρους, οἵτινες τυφλῶς ἐπιβάλλονται εἰς τὸν τυχόντα παραγωγόν, γαιοκτήμονα, κεφαλαιοῦχον, καταναλωτὴν ἀδιακρίτως τοῦ ἂν ὁ τελευταῖος ἐπιβαρυνόμενος διαθέτῃ ἐκ τῆς καθαρᾶς προσόδου περίσσευμα ἢ ἔλλειμμα:

Ἀνεξαρτήτως δὲ τούτου ἁπλῆ σκέψις πρέπει νὰ πείσῃ ὅτι ἡ ἐπιβολὴ παντοίων φόρων εἰς ἕνα ἕκαστον πολίτην, καὶ ἡ παρακολούθησις 70 ἢ 80 διαφόρων φόρων, τελῶν, δασμῶν καὶ ἑτέρων περιορισμῶν εἶναι τὸ πλέον περίπλοκον καὶ ὀλιγώτερον πρακτικὸν μέσον πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν πόρων οὓς χρειάζονται Κράτος, Νομοὶ καὶ Δῆμοι διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πολλαπλῶν των ὑποχρεώσεων.

Δεδομένου λοιπὸν ὅτι χάρις εἰς τὴν ἀκράτητον ἐπιβλητικότητά των οἱ φόροι τελικῶς ἐπιβαρύνουν τὴν ΕΓΓΕΙΟΝ ΠΡΟΣΟΔΟΝ τῆς χώρας, θὰ ἦτο πρακτικώτερον, βεβαιότερον, ἁπλούστερον καὶ δικαιότερον, ἂν ἐφηρμόζετο ἀπ' εὐθείας ὡς βάσις τῆς φορολογίας ἡ ἀναλογία πρὸς τὴν Ἔγγειον Πρόσοδον — τὴν πραγματικὴν καθαρὰν πρόσοδον τῆς

[1] Ὅτι εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Β. Ἀμερικῆς ἐκ 4.000.000.000. καλλιεργησίμων στρεμμάτων (935.000.000 acres) μόνον 1.600.000.000 στρεμμάτων (400.000.000) καλλιεργοῦνται πραγματικῶς.

οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ πνευματικῆς ἐξελίξεως τῆς Κοινῆς Ἐργασίας τῆς χώρας, καταργουμένων συγχρόνως καὶ βαθμηδὸν τῶν σημερινῶν πολυπλόκων καὶ ἀδίκων φόρων.

Τὸ ζήτημα τῆς καταργήσεως τῶν κακῶς ἐπηρεαζόντων τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν φόρων ἔχει μεγίστην σημασίαν.— Ἐὰν ἡ ἐπὶ τῆς Ἐγγείου Προσόδου ἢ ἡ ἐπὶ τῆς Ἐγγείου Ἀξίας Φορολογία εἰς μὲν τὴν Δανίαν, καὶ τὰς πόλεις Σίδνευ καὶ Πίττσπουργ ἐπέτυχε, εἶναι διότι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου συστήματος συνωδεύετο ὑπὸ καταργήσεως μέρους τῶν παλαιῶν φόρων, ἐνῷ εἰς τὴν Βιέννην (1919 καὶ 1929) καὶ Ἄγχαλτ (1923 καὶ 1925) προσετέθη ἡ ἐπὶ τῆς Ἐγγείου Ἀξίας Φορολογία εἰς τοὺς ἀμειώτους λοιποὺς παραμείναντας φόρους καὶ ἀπέτυχε [1].

6) Καὶ τέλος πῶς δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν δίκαιον φορολογικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θέλει ἐπιβαρύνει ἕκαστον ἀναλόγως τῶν δυνάμεών του, εἰς τὴν ἐφαρμογήν του καταλήγει εἰς τιμωρίαν τῶν ἐπιμελῶν καὶ βράβευσιν τῶν ὀκνηρῶν, εἰς ἀπομύζησιν τῶν ἐπιχειρηματιῶν καὶ φιλοδώρησιν τῶν ἀδιαφορούντων, εἰς ἄδικον ἐπιβάρυνσιν τῶν πτωχοτέρων καὶ φειδωλίαν τῶν εὐπορωτέρων;

Τοιαύτη μεταρρύθμισις ἐπιβάλλεται τοσούτῳ μᾶλλον, ἀφ' οὗ ἡ ἐπὶ τῆς καθαρᾶς προσόδου φορολογία, ἐὰν λάβῃ τὴν μορφὴν Μοναδικῆς ἐπὶ τῆς Ἐγγείου Ἀξίας Φορολογίας, ἱκανοποιεῖ τὰ 6 ἄνω ἀναφερόμενα τεκμήρια καλῆς φορολογίας [2].

Διὰ τῆς καταργήσεως πάντων τῶν φόρων, οἵτινες ζητοῦν ἀπὸ τοὺς ὀλιγώτερον εὐφόρους ἀγρούς, τὰ ὀλιγώτερον κατάλληλα οἰκόπεδα, τὰς ὀλιγώτερον εὐπόρους ἐπιχειρήσεις, τὰς ὀλιγώτερον ἐπικερδεῖς ἐγκαταστάσεις ποσὰ ὑπερβαίνοντα τὴν καθαρὰν πρόσοδον, — καὶ διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν διὰ φόρου ἀναλόγου πρὸς τὴν καθαρὰν πρόσοδον— ἄρα ἀναλόγου καὶ πρὸς τὴν ἔγγειον ἀξίαν, θὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοῦ φορολογουμένου μέρος μόνον τῆς καθαρᾶς προσόδου καὶ

[1] Ἴδε Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλ. 1930 σελ. 325 καὶ 326.
[2] Ἴδε Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλ. 1927 σελ. 493 κ.ἑ.

ποτὲ περισσότερον τῆς καθαρᾶς προσόδου, καὶ οὕτως ἀνοίγονται διάπλατα τὰ ὅρια τῆς καλλιεργείας καὶ τῆς οἰκοδομῆς, πολλαπλασιάζονται ἐπ᾽ ἀόριστον αἱ εὐκαιρίαι ἐπικερδῶν ἐπιχειρήσεων.

Πόσον θὰ ἤθελον νὰ ἰδῶ τὴν Ἑλλάδα (ἣν ἤδη δὶς εἶχα τὴν τιμὴν νὰ ἀντιπροσωπεύσω ἐπισήμως εἰς Διεθνῆ Συνέδρια ὑπὲρ Φορολογίας τῆς Ἐγγείου Ἀξίας) λαμβάνουσαν τὴν πρωτοβουλίαν νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν Πάτριον Πολιτείαν τοῦ Σόλωνος διὰ τοιαύτης μεταρρυθμίσεως διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐπικερδῆ ἐκμετάλλευσιν ὄχι μόνον τῶν σήμερον καλλιεργημένων 200.000 στρεμμάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐπεκτάσεως καὶ ἐπὶ ἄλλων 500.000 στρεμμάτων, ἅτινα σήμερον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μένουν χέρσα ἢ τὸ πολὺ πολὺ χρησιμοποιοῦνται ὡς βοσκαί.

Ἡ Ἑλλὰς ἀναμφισβητήτως θὰ εἶχε νὰ δόσῃ «ψωμὶ» εἰς 20 ἑκατομμύρια κατοίκων· καὶ οἱ Ἕλληνες μετανάσται καὶ οἱ ἀθρόοι κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα ἐκβουλγαρισθέντες, ἐκρωσσισθέντες, ἐκτουρκισθέντες καὶ λοιποὶ κατὰ τὴν φυλὴν καὶ τὸ θρήσκευμα Ἕλληνες κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας θὰ ἐπανέκτων αὐθορμήτως τὴν διὰ τῆς βίας καὶ τῶν συμφερόντων ἀποβληθεῖσαν ἐθνικὴν συνείδησιν καὶ μέγα μέρος αὐτῶν θὰ ἐπαλινόστει εἰς τὴν κοιτίδα τῆς καταγωγῆς των.

Ἐν Βιέννῃ, 25 Μαρτίου 1930.

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣ. ΓΙΑΝΝΗΛΙΑΣ